

Oorsprongsfraude; risico's en mogelijkheden

De hoogte van de douanerechten is onder meer afhankelijk van de oorsprong. Bij een bepaalde oorsprong kunnen lagere (preferentiële) douanerechten worden afgedragen of is een bepaalde antidumpingheffing van toepassing. Bedrijven in de EU die menen dat ze hun zaakjes goed op orde hebben, worden de laatste tijd steeds vaker geconfronteerd met oorsprongsfraude en grote financiële gevolgen. Anderzijds geven ook veel bedrijven in de EU oorsprongsbescheiden af die onjuist zijn. Dat heeft veelal geen kwade bedoelingen, maar kan wel grote gevolgen hebben. In deze bijdrage gaan wij dieper in op de risico's op oorsprongsfraude bij import. In onze volgende bijdrage zullen we de afgifte van oorsprongscertificaten bij uitvoer nader belichten.

Oorsprongsfraude en het vertrouwensbeginsel

Oorsprongsfraude wordt op diverse manieren gepleegd. In bijna alle gevallen staat echter het oorsprongsbescheid centraal, dat dan ten onrechte is afgegeven of geheel vals is. Dit onderscheid tussen beide situaties is van wezenlijk belang. Een certificaat dat ten onrechte is afgegeven is weliswaar door de autoriteiten van het land van oorsprong afgegeven, maar – achteraf bezien – ten onrechte. Bijvoorbeeld omdat onjuiste gegevens zijn verstrekt of omdat de autoriteiten de wetgeving onjuist hebben geïnterpreteerd. Bij een vals certificaat spreken we over een document dat geheel niet door of namens de autoriteiten is afgegeven, maar waarbij het document, de stempel of de handtekening is vervalst.

Voor beide gevallen geldt dat wanneer blijkt dat goederen in het vrije verkeer zijn gebracht met gebruikmaking van een dergelijk certificaat, de Douane de te weinig betaalde rechten zal navorderen. In het geval van een vervalst certificaat lijkt de importeur dan geen enkele mogelijkheid meer te hebben (wij komen hier later op terug), bij een onterecht afgegeven certificaat wel. Op grond van artikel 220 CDW is het in het laatste geval namelijk mogelijk dat de importeur een beroep doet op het vertrouwensbeginsel. In dat geval – en wanneer voldaan is aan alle voorwaarden – ontstaat er weliswaar een douaneschuld, maar wordt deze niet ten laste van de importeur ingevorderd. Een belangrijke voorwaarde hierbij is dat de aangever te goeder trouw is.

Echter, zodra de Europese Commissie in het publicatieblad mededeling heeft gedaan over gegronde twijfel in een specifiek geval, kan in beginsel geen aanspraak meer worden gedaan op het vertrouwensbeginsel. Het is dan ook van groot belang om van deze mededelingen op de hoogte te zijn.

Intussen is er een scala aan jurisprudentie over diverse uiteenlopende situaties. Situaties waarin is geoordeeld dat er wel sprake is van een situatie zoals bedoeld in artikel 220 CDW zodat de douaneschuld niet kan worden ingevorderd, maar ook situaties waarbij geen sprake was van een vergissing van de autoriteiten.

U kunt wel maatregelen nemen om de kans op oorsprongsfraude te verkleinen

Tegengaan van oorsprongsfraude

Ongeacht of u wel of niet een beroep kunt doen op het vertrouwensbeginsel, oorsprongsfraude kost u altijd veel negatieve energie en niet zelden veel geld. Het is niet mogelijk om oorsprongsfraude geheel te voorkomen, maar u kunt wel maatregelen nemen om de kans te verkleinen.

Hieronder volgen enkele tips:

- Ken uw leverancier: Als u een “once in a lifetime”-aanbieder krijgt dan moet u zich toch even afvragen of een en ander wel rechtmatig lijkt. Het is dan verstandig om een goed beeld te hebben van uw leverancier, zijn ervaring en reputatie.

- Ken de regels: Om vast te stellen of goederen een bepaalde oorsprong hebben is het zinvol om niet alleen een certificaat te ontvangen, maar ook kennis te hebben van de regels die van toepassing zijn. Voor sommige producten zijn de oorsprongscriteria bijzonder eenvoudig, voor andere complex. Met kennis over deze criteria is het voor uzelf mogelijk om vast te stellen of het aannemelijk is dat de goederen in het betreffende land worden geproduceerd of voldoende worden bewerkt. In de gevallen waarin de oorsprong is geclaimd op grond van het criterium geheel en al verkregen, kan het raadzaam zijn na te gaan of dergelijke producten überhaupt wel uit de betreffende landen of gebieden kunnen komen. Overigens is het ook mogelijk om een Bindende Oorsprongsinlichting (BOI) aan te vragen zodat in ieder geval over de interpretatie van de regels geen discussie meer bestaat.

Het is mogelijk om een Bindende Oorsprongsinlichting aan te vragen zodat in ieder geval over de interpretatie van de regels geen discussie meer bestaat

- Is export vanuit dit land mogelijk: Het komt niet zelden voor dat exporteurs stellen dat goederen in hun land worden geproduceerd, terwijl in dit land hiertoe geen technische mogelijkheden bestaan of het product daar bijvoorbeeld niet kan groeien. Ook zijn bij bepaalde goederen, bijvoorbeeld ijzererts, specifieke laadfaciliteiten nodig die lang niet elk land heeft. Het kan zinvol zijn om na te gaan of deze logistieke (on)mogelijkheden bestaan. Uiteraard is het ook belangrijk om signalen uit de markt over toegenomen handelsstromen of mogelijke oorsprongsfraude serieus te nemen.
- Controleer de eerste zendingen extra kritisch: Het is ook verstandig om bij een eerste zending meteen extra kritisch de documentatie te controleren. Kloppen alle gegevens, lijkt de goederen- en documentenstroom logisch en corresponderen de gegevens die u heeft met

die vermeld op de documentatie (komt bijvoorbeeld het vestigingsadres van uw leverancier overeen met de gegevens die worden vermeld op de documentatie). Controleer ook – ingeval er sprake is van een formulier FORM A – of de afgeevende instantie op de lijst staat van formele instanties welke voor afgifte van deze bescheiden zijn aangewezen.

En dan gaat het toch fout; afspraken met leverancier

Ondanks het feit dat u diverse maatregelen heeft genomen om de oorsprongsfraude tegen te gaan, is het niet uitgesloten dat u toch slachtoffer van oorsprongsfraude wordt. In die gevallen is het extra belangrijk dat u goede afspraken heeft gemaakt met uw leverancier. Een overeenkomst met daarin bepalingen over samenwerking en het uitwisselen van informatie en documentatie, alsmede afspraken over wie welke verantwoordelijkheden heeft, is dan niet bepaald overbodig.

In zo'n overeenkomst kunnen ook bepalingen worden opgenomen over de aansprakelijkheid van de leverancier. Een mogelijkheid die door de Douane nogal eens wordt aangevoerd is om af te spreken dat betaling pas plaatsvindt nadat blijkt dat de oorsprong juist is. Gezien het feit dat oorsprongsfraude veelal pas na enkele jaren wordt opgespoord en de rechten ook pas dan worden nagevorderd, lijkt dit slechts een theoretische mogelijkheid. Wellicht is het beter om contact te hebben met de Douane om certificaten in te laten sturen ter verificatie. Veelal weigert de Douane dat echter of geeft zij geen antwoord waarop u later een beroep kunt doen.

Verzoek tot kwijtschelding wegens bijzondere omstandigheden

Wanneer blijkt dat de certificaten zijn vervalst, dan bestaat de mogelijkheid van artikel 220 CDW (vertrouwensbeginsel) normalerwijze niet.

Er is dan namelijk geen sprake van een vergissing van de autoriteiten, zodat aan de eerste voorwaarde al niet is voldaan. Toch is het in die gevallen mogelijk – wederom uiteraard onder voorwaarden – om niet tot betaling van de navordering over hoeven te gaan.

In bepaalde gevallen kan namelijk een verzoek tot terugbetaling of kwijtschelding op grond van artikel 239 CDW worden gedaan. Het moet dan gaan om bijzondere omstandigheden. Hoewel dit een wel zeer algemeen begrip lijkt te zijn, zijn inmiddels diverse belangrijke uitspraken gedaan waaruit blijkt dat naast de verantwoordelijkheid die de importeur / aangever heeft, ook de autoriteit van het land van invoer een bepaalde mate van verantwoordelijkheid heeft.

Ik verwijs in dit kader naar het arrest van het Hof van Justitie in de zaak CAS SpA (douanerechtspraak 2008/80* met mijn noot). CAS SpA bracht geconcentreerd appelsap en perensap in het vrije verkeer en vermeldde in de aangiften als land van oorsprong Turkije.

De bij de aangiften gevoegde certificaten van goederenverkeer bleken achteraf vals en deels ten onrechte afgegeven.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed, aanvaardt Customs Knowledge geen aansprakelijkheid voor eventuele fouten en onvolkomenheden, noch voor de gevolgen hiervan. Dit artikel is niet bedoeld als een specifiek advies. Zie in dit kader ook de Algemene Voorwaarden van Customs Knowledge BV.

Het Hof van Justitie was van oordeel dat sprake is van een bijzondere situatie; De Europese Commissie was haar verplichtingen tot toezicht en controle niet nagekomen. Had zij dit wel gedaan dan hadden de vervalsingen eerder ontdekt kunnen worden.

Ten slotte

Het zal duidelijk zijn dat elke importeur grote risico's loopt wanneer hij een preferentieel douanerecht claimt. In veel gevallen worden de certificaten terecht afgegeven, in enkele gevallen ten onrechte of zelfs valselijk. Het is belangrijk om van tevoren afdoende maatregelen te nemen om fraude zoveel mogelijk tegen te gaan, maar ook achteraf zijn er in bepaalde gevallen diverse mogelijkheden. Customs Knowledge adviseert en begeleidt u graag en professioneel om goede afspraken te maken met uw leverancier, de oorsprongsregels te doorgronden, de kans op oorsprongsfraude te verminderen en – als het toch fout is gegaan – vast te stellen welke mogelijkheden er bestaan ten opzichte van de leverancier en de Douane.

Als u meer informatie wenst of een concrete casus hieromtrent heeft, neem dan gerust contact op met Customs Knowledge, bart.boersma@douaneadvies.nl.